

közül, a hegyek felé, amerről friss gyantaszagú levegő áramlott a völgyben fekvő város felé.

— Attól félek, hogy ijedtünkben elfelejtjük a nevünket! — szuszogta a férfi, mintha menekülés közben saját mellén taposna. — Szólongassuk hát egymást, nehogy baj érjen! Kiáltozzunk!

PÁSKÁNDI GÉZA

Megmagyarázhatatlan vonzalom a sarki ház iránt

(Ajánlott szinopszisok.)

Figyeljék csak e lélektani sci-fi-krimtit fémdióhéjban elbeszélve. (Játszódik: háromezerben.)

1.

Tabor, ez a szomorú ember N. városban él, és afféle kishivatalnok. Mások hét végén tülekednek ki a szabadba, ő arra gyűjtötte pénzét, hogy legalább havonta egyszer X. városba utazhassék. Ott mindig a Planetárium Hotelban szállt meg. Kiült az erkélyre és képes volt órák hosszat bámulni a sarki házat. Tabor magyarázhatatlan vonzalma az X-beli sarki ház iránt évekként elelőtt kezdődött. Átutazóban járt erre, amikor először megpillantotta. S azóta mindig vissza kell térnie...

2.

A ház nem volt sem szép, sem csúnya: szürkére meszelt falú épület, háromemeletes, erkélyek nélkül, és ablakai sem sejtettek meghitt titkokat. Lehetett volna bármi, de lakóház volt, sok-sok emberrel, asszonnal, gyerekekkel.

3.

Tabor felesége, Elza gyanút fogott: a férfi ugyanis félvén, hogy nevetéssé válik, nem mondta el vonzalmát, mindig kiküldetéseire hivatkozott. Elza magándetektívet fogad, aki nem sokkal azután jelenti, hogy semmiféle nőügy nincs a dologban. Férje egy házat járt körül, bement a lépcsőházba, majd a folyosókon bolyongott, amikor azonban az egyik ajtó megnyílt, rémülten rohant le a lépcsőkön. Tabor szeme távolba révedő, máskor pedig szorongva töprengő volt. Az asszony elhatározta, szól a férfinak. Az ember szinte szűkölve tiltakozott. „Kiküldetésben jártam.” S ezt ismételtette makacsul mindig ezután. Elza azonban megkérdezte Tabor főnökét is. Így a férfinak nem volt mit tennie: elmondott mindent. Az asszony kezdetben hitetlenkedve hallgatta, amikor látta azonban, hogy Tabor szeme milyen fényes, ha a házról beszél — megijedt. „Te beleszerettél egy... egy épületbe?” Tabor lehajtotta a fejét.

4.

A férfit Elza a pszichiáterhez viszi.

Pszichiáter: Járt azelőtt valaha is abban a városban?

Tabor: Soha.

Pszichiáter: Hasonlít ez a ház valamelyik régebbire, amelyben lakott?

Tabor: Nem. Egészen jellegtelen épület. Mondhatnám, stilustalan.

Pszichiáter: Mit érez, amikor megpillantja?

Tabor: Kimondhatatlan örömet. A mellem tájékára meleg hullám csapódik. Egész hónapban a viszontlátásra gondolok s alig várom, hogy kiülhessek a Planetárium Szálló erkélyére és nézhessem, amíg be nem sötétedik.

Elza: Direkt elutaztam, hogy megnézzem a (hangja megvető, gúnyos) vetyéltársamat. Mondhatom, annyira tucatépület, hogy egy épelméjűnek nem akadhat meg rajta a szeme. Mégha valami erdei meseházikó volna.

Pszichiáter (elengedi Elza nagyon közönségesen előadott szövegét): A szerelmi élete megcsappant azóta? (Tabor zavart.)

Elza: Igenis, nem szégyellem, megcsappant. Alig múltam harminc, egészséges, csinos nő vagyok, megértheti a professzor úr.

Pszichiáter: Ön hány éves is?

Tabor: Negyvenhat.

Pszichiáter: Asszonyom, legyen szíves fáradjon ki egy pillanatra.

Elza (száját elhúzza): Titok? (Kelletlenül megy ki.)

Pszichiáter (halk hangon): Megcsalta valaha a feleségét? Kérem, bízhat abszolút orvosi diszkréciómban. Viszont a kérdés nagyon fontos.

Tabor: Nem. Majdnem érintetlenül léptem a házasságba.

Pszichiáter: És a neje? Ő is érintetlen volt? Fontos a kérdés.

Tabor: Ő nem, azt hiszem, nem.

(A pszichiáter elképzeli a nászéjszakát. Látja Elza türelmetlenségét, megvető dühét. A szerep megfordul. Viszont azt sem akarja, hogy a férje érezze: mennyire járatos a szerelemben. A képmutató játék kényszere és az éhes vágy megütözközése: az ingerültség rian, mint a jég. Hisztériáisan sír. És ettől kezdve ő lesz a férfi ebben a házasságban. Az ember langyos lehelete az asszony arcát csapkodja: Elza viszont a mennyezetet nézi, majdnem unottan. „Fejezd már be. Fáj.” Holott ezt az ura mondhatná. Tabor nem tudja, hogy a pszichiáter szinte szó szerint el tudta képzelni az első éjszakát.)

Pszichiáter: Hát majd utána nézünk a dolognak. De addig is próbálja elfelejteni azt a házat.

(A pszichiáter nem sejtheti, hogy ezt a tanácsát milyen jó lett volna — épp a Tabor érdekében — még jobban hangsúlyozni.)

5.

Mint mikor az utcán bolyongó

Céltalanul utcán bolyongó

Mint hontalan hajléktalan

Ha idő-mohos cégtáblákra bámul

Mint mikor az utcán bolyongó

Céltalanul utcán bolyongó

Hontalan és hajléktalan

Nyitott ablakon át bebámul

És szagot érez — otthonszagot

Mindegyiknek más illatát

Birsalma körte káposzta sajt csótány egér — — —

Ilyesmit érzett volna Tabor? Ezért merengett a ház iránt?

A naplójába ezt írta: Ó, EPÜLET — HATALMAS EMLŐ.

És maga sem tudta, miért. Ez okozta átható szorongását.

6.

Tabornak egyre jobban kellett rejtegetnie nehéz szerelmét. Mert most már Elza is vele utazott. Berángatta az erkélyről. Valóságos féltékenységi orgiát rendezett. Szemérmetlenül levetkőzött és az ablak elé állt, a kilátást el-

takarva és gúnyosan mondta: Válassz! Van ez is olyan kemény, mint az a kő! És fiatalabb! Tabor hol elsápadt, hol kipirult, és alig bírta már e parázna mohóságot, mely kihívóan úgy támadott, mint a vívók — izgató, korbácsoló kiáltásokkal.

7.

A pszichiáter ismét átnézte jegyzeteit. Minden adat fontos lehet, a legapróbb is. Szeme megakadt egy szón: „árva”. És konokul újra meg újra visszatért e szóhoz. Lehet, az intuíció fehér galambja hozta e szót zöld ágként a betűtengeren át.

8.

— Ó, bár kártyás volnál, alkoholista, morfinista, bármi, csak ne ez — így Elza, aki néha olyan volt, mint valamelyik windsori víg nő, a szökébbekből. És komorabb változatban.

— Nem tehetek róla — felelte Tabor és kissé vörhenyes szakállán babrált. Tekintete vágyakozón kúszott el a fekvő, meztelen test fölött a függönyrezen át — egy háztető felé.

9.

A pszichiáternek Elza odaadta Tabor naplóját, amelyre sikerült rábukannia. A professzor egész délelőtt ezt böngészte. Roppantul izgatta az eset. Praxisában az első. Sőt: sose hallott hasonlóról. Ó, ÉPÜLET — HATALMAS EMLŐ. Ennél is úgy állt meg szeme, mint nemrég az „árva” szónál. Hirtelen úgy döntött: elutazik, megnézi azt a házat.

10.

Tabort már ismerték a ház gyerekei is. Csúfolták. Egy-egy lakó gyanakvóan kérdezte meg: kit keres? De mert azt hitték, valami rendőrspicli, nem kezdtek ki vele.

11.

A professzor a ház felé közeledett, amely előtt embertömeg tolongott. Ide hallatszott Elza jajveszékelése. „Kiugrott a szálloda erkélyéről, de úgy, hogy egy ideig még repült a levegőben a keskeny utcán át, a sarki ház felé. Karjait kitérta.” Ezt egy szemtanú mondja. Elza sirva: „Azt gondoltam, tréfál, amikor azzal fenyegetőzött: ha nem engedem le, átugrik innen a háztetőre. A negyedik emeletről.”

12.

A pszichiáter zárójelentése: „A következőket tudtam meg. Ez a ház jó negyven évvel ezelőtt még nem lakóház volt. Egyike az ország első anyatejpor-gyárainak. Tabort csecsemőkorban hagyta el anyja. A gyermeket a lelegházban ezzel az anyatejporral táplálták. Semmi kétség, utána néztem az intézeti könyvelésen. A márka ugyanaz: GEA anyatejpor. Művi úton az igazi anyatej minden tulajdonságát reprodukálták benne. Ez a márka azóta megszűnt. Tabornak tehát nem volt igazi anya- és anyatejélménye. Valami megmagyarázhatatlan vonzalmat érzett viszont egy épület, végeredményben egy cég, egy márka iránt. Érzelem-átvitelről van tehát szó. Átruházásról, képviselétről. Az egészben csak az a csodálatos, hogy Tabor nem tudta, mert nem tudhatta, hogy ebben az épületben negyven évvel ezelőtt, mi volt. De hát vannak még megfeyjthetetlen vagy annak tetsző dolgok.”

Így ért véget tehát a szomorú kishivatalnok egy épület iránti megmagyarázhatatlan vonzalmának története.